

Vorige week was het bevrijdingsdag. Sinds 5 mei 1945, 79 jaar geleden, leven we in vrijheid. Al bijna 80 jaar kennen wij in ons land in vrede. Dat is een groot goed. We leven in vrede, dat wil zeggen: Wij hebben al tijd geen gewapend conflict gehad met de landen om ons heen. Dat is ook de definitie van vrede die wij vaak hanteren. Vrede is de afwezigheid van oorlog. Maar de vraag is: is er werkelijke sprake van vrede. Er is welvaart voor veel mensen, maar niet voor iedereen. We leven in een rechtsstaat, we hebben democratie. Er is vrijheid van meningsuiting. Maar dat alles staat onder druk. Is er sprake van werkelijke vrede? Het Bijbelse woord vrede, shalom, gaat verder. De oorsprong van het woord shalom heeft te maken met volledigheid, met vervulling. Shalom is een situatie van volledigheid, dat alles klopt. Dat er goede verhoudingen zijn. Je kunt dan ook vaak beter vertalen met harmonie, welzijn, met bloei. Shalom is er als ieder mens tot zijn recht komt. Vrede en gerechtigheid horen in de Bijbel bij elkaar. In Psalm 85 wordt dat prachtig gezegd: 'Recht en vrede begroeten elkaar met een kus.' Ze horen innig bij elkaar, zoals twee geliefden. En je kunt afvragen: Is er in dat opzicht wel sprake van shalom in ons Nederland? De samenleving is gepolariseerd. Als iemand een mening heeft, die een ander niet bevalt, dan wordt er gedreigd. In ons eigen leven maken we allemaal weleens mee dat verhoudingen verziekt zijn. Of dat mensen op school of werk niet tot hun recht komen, soms zelfs worden gepest. Ondanks alle inspanningen van mensen van goede wil lukt het niet om met elkaar in shalom te leven.

Dan hebben we het nog niet eens over de wereld van het nieuws. Wellicht hebben we meer dan ooit het gevoel dat wereld in brand staat. Gaza, Oekraïne, de dreiging van Poetin met kernwapens. Het is dichtbij gekomen. Door media zijn we van veel op de hoogte. Als er aan de andere kant van de wereld een vliegtuig neerstort hebben we daar een uur later beelden van. Een dag later zien we selfies van mensen die in het vliegtuig zaten. We weten zoveel dat het emotioneel bijna niet meer te hanteren is. De wereld van de Bijbel was een hele andere. Het nieuws ging van mond tot mond. Ook werden er brieven geschreven. Je wist wat er in je eigen leefgemeenschap gebeurde. De rest bereikte je mondjesmaat. En je had er meestal geen beeld bij. En als in de Bijbel gaat over vrede, over naastenliefde. Dan betrokken de mensen dat op hun eigen leefgemeenschap. Het had een menselijke maat. Ik kwam een studie tegen, waarin wordt gesteld dat wij in één dag evenveel beelden en informatie op ons af krijgen als een middeleeuwer in heel zijn leven. Hoe is anders is dat bij nu. De wereld is een dorp geworden, waarin we alles van elkaar weten. Je wordt er niet gelukkiger van. Er zijn daarom steeds meer mensen die op 'nieuwsdieet' gaan, of die helemaal geen nieuws meer volgen. Hoe kun je een betrokken wereldburger zijn en je niet laten vergiftigen door alle nieuws, wat feitelijk ingedikte ellende is.

Te midden van dit alles klinkt vanmorgen de stem van Jezus: 'Ik laat jullie vrede na. Mijn vrede geef ik jullie.' Vlak voordat hij gaat sterven geeft hij dit zijn leerlingen mee. Het is zijn nalatenschap aan ons. Het allerbelangrijkste wat God in Jezus aan ons geeft is vrede. Maar het is niet een algemene vrede. Het gaat niet om ons idee van vrede. 'Mijn vrede geef ik jullie.' zegt Jezus. En daar achteraan: 'zoals de wereld die niet geven kan.' Deze vrede is anders. Vrede die wij kennen is vaak gebaseerd op macht, machtsevenwicht. Of is het resultaat van onderwerping. Of gebouwd is op angst: 'laat ik maar niks zeggen, daar komt alleen maar gedoe van.' Er is dan wel geen oorlog meer, maar onderhuids is er onvrede. Je vecht elkaar de tent niet uit, maar er is geen bloei. We voelen wel aan dat dit geen shalom betekent. De vrede kust niet het recht. Vrede zonder recht is geen shalom. Op den duur wreekt zich dat. In Jesaja 32 staat een prachtig tekst daarover: 'Dan zal gerechtigheid vrede stichten, ze zal rust en vertrouwen brengen voor altijd.' (Jesaja 32:17) Vrede is een vrucht van gerechtigheid. Je moet dus beginnen met inzet voor gerechtigheid. Het gevolg zal vrede zijn.

Mijn vrede geef ik jullie, zoals de wereld die niet geven kan. 'De vrede van Christus is van een andere orde. Zij komt ook op een andere manier tot stand. Tegen Pilatus zegt Jezus: 'Mijn koninkrijk is niet van deze wereld, anders zouden mij dienaren wel gevochten hebben.' Het komt anders tot stand. Het is wel bestemd voor deze wereld, maar is gebaseerd op wereldvreemde principes. 'Mijn vrede geef ik jullie, zoals de wereld die niet geven kan.' Deze vrede komt via een hele andere weg tot stand. Het is van vrede van Christus, die zich aan een kruis liet spijkeren. Die tegen Petrus zei: 'Doe dat zwaard weg.' Die aan het kruis bad: 'Vader, vergeef het hun want ze weten niet wat ze doen.' Deze weg van vrede ging Jezus Christus. Het is weg van de kwetsbaarheid en overgave. Bij ons rust vrede vaak op macht. De vrede van Christus rust op het afzien van macht. En dit is een wereldvreemde bijna 'onmenselijke' weg. Deze vrede schenkt Christus ons. Zou je kunnen zeggen dat daar aan het kruis het recht de vrede kuste? Dat gaat heel diep. Het raakt aan het diepe mysterie van de verzoening. Christus heeft door Zijn offer recht gebracht waar onrecht, zonde was. In de wereld, in jouw leven. Hij brengt vrede, die je verstand te boven gaat. Vrede, niet zoals de wereld die niet kan geven. Wil je dit geschenk aanvaarden?

Hoe kun je aan vrede werken? Laten we maar beginnen in onze eigen situatie. Want aan de wereldvrede vertellen we ons. Hoe kun je bevorderen dat er een situatie van shalom ontstaat. Dat is trouwens niets iets zweverigst, maar heel concreet. Shalom is er als je het beste in de ander naar boven haalt. Maar daar heb je ruimhartigheid voor nodig. Ik denk dat je kunt groeien in ruimhartigheid als je zelf leeft vanuit de vrede van Christus. Dat je een veilige plek heb waar je geborgen bent. Hier van binnen is een plek waar God, met zijn oneindige liefde, woont. Dat is een plek die niet aangetast kan worden. Een terreurvrije ruimte. Ieder mens gun ik een toegang tot dat rustpunt. Er kan van alles gebeuren in je leven. Verziekte verhoudingen, stress, aftakeling en ziekten. Maar dat rustpunt blijft. Investeren in je geestelijk leven, tijd besteden aan gebed en stilte, is investeren in shalom. Want als je daar echt uit leeft dan kun je ook tot vrede zijn voor andere mensen. Als je van dit rustpunt leeft dan moet er niet zoveel. Dan hoef je niet bang te zijn. Veel onvrede wordt geboren uit angst. Angst dat ze je niet zien. Angst dat je te kort wordt gedaan. Dat rustpunt maakt je ruimhartig. Dan wordt je blij als de ander bloeit. Dat rustpunt maakt je bewogen met mensen. die bv lijden onder onrechtvaardige verhoudingen. Er ontstaat shalom. Want mensen die vaak in conflict zijn hebben ten diepste geen probleem met de ander, maar met zichzelf.

In de liturgie rond het avondmaal kennen we prachtige gewoonte van de vredegroet. We geven elkaar een hand, we kijken elkaar in de ogen en zeggen: de vrede van Christus. Wat is dat mooi! Al hoewel, ik weet ook dat sommige mensen zich er wat ongemakkelijk bij kunnen voelen. Maar iedereen voelt aan dat de gedachte erachter prachtig is. Elkaar een hand geven is op zich al mooi. Maar dit heeft nog een diepere lading. We wensen elkaar de vrede van Christus toe. Want je zegt niet: ik wens je mijn vrede toe. Want mijn vrede reikt vaak niet verder dan mijn sympathie. Nee, het gaat om de vrede van Christus. Ook in de Bijbel komen we zo iets tegen. Paulus zegt: 'Groet elkaar met een heilige kus'. Met onze handdruk zijn we nog aan de voorzichtige kant. Er zit nog iets in. Als we elkaar de vrede van Christus toe wensen dan zeggen eigenlijk: we voelen ons verbonden in die vrede van Christus. Jij leeft van die aanvaarding van God, maar ik evengoed. We delen beide in het geschenk. Jezus Christus is die weg van het kruis voor ons beiden gegaan. 'Broeder, zuster naast me. Ik ben daarin met jou verbonden, ook al hebben we het af toe lastig met elkaar' Geliefde mensen van de Heer, ik wens je de vrede van Christus toe.

Amen